

НАРОДНИЙ ДЕПУТАТ УКРАЇНИ
Україна, 01008, м. Київ, вул. Грушевського, 5

№ 34/02-01

від "29" липе 2020 року

КОНСТИТУЦІЙНИЙ СУД УКРАЇНИ

(01033, м. Київ, вул. Жилинська, 14)

Суб'єкт права на конституційне подання

50 народних депутатів України

Уповноважені за дорученням народні депутати
України:

Німченко Василь Іванович

01008, Україна, м. Київ,

вул. Грушевського, 5

Ел. пошта: nimchenko@rada.gov.ua

Тел.: (044) 255-31-60

Пузанов Олександр Геннадійович

01008, Україна, м. Київ,

вул. Грушевського, 5

Ел. пошта: puzanov@rada.gov.ua

Тел.: (044) 255-38-60

Шуфрич Нестор Іванович

01008, Україна, м. Київ,

вул. Грушевського, 5

Ел. пошта: shufrych@rada.gov.ua

Тел.: (044) 255-95-01

КОНСТИТУЦІЙНЕ ПОДАННЯ

щодо відповідності Конституції України (конституційності)

**Закону України «Про внесення змін до статті 80 Конституції України
(щодо недоторканності народних депутатів України)» від 3 вересня
2019 року № 27-IX**

Відповідно до статей 147 і 150 Конституції України, пункту першого
статті 7, статей 51, 52 Закону України від 13 липня 2017 року № 2136-VIII
«Про Конституційний Суд України» (Відомості Верховної Ради України,

2017 р., № 35, ст. 376) звертаємося до Конституційного Суду України із клопотанням про визнання таким, що не відповідає Конституції України (є неконституційним) Закону України «Про внесення змін до статті 80 Конституції України (щодо недоторканності народних депутатів України)» від 3 вересня 2019 року № 27-ІХ (Голос України від 12.09.2019 — № 173) (далі – Закон). Закон набрав чинності 01 січня 2020 року.

Законом внесено зміни до статті 80 Конституції України (Відомості Верховної Ради України, 1996 р., № 30, ст. 141), виклавши її в редакції: «Стаття 80. Народні депутати України не несуть юридичної відповідальності за результати голосування або висловлювання у парламенті та його органах, за винятком відповідальності за образу чи наклеп» (пункт 1) та виключивши таким чином положення Основного Закону України, за якими народним депутатам України гарантується депутатська недоторканність, народні депутати України не можуть бути без згоди Верховної Ради України притягнені до кримінальної відповідальності.

Суб'єкт права на конституційне подання вважає, що Закон є неконституційним, оскільки його прийняття Верховною Радою України відбулося з порушенням конституційної процедури розгляду та ухвалення, а парламент прийнявши Закон порушив принцип верховенства права та діяв не у спосіб, що передбачений Конституцією і законами України.

На виконання вимог частини третьої статті 51 Закону України «Про Конституційний Суд України» наводимо правове обґрунтування його невідповідності положенням статей 6, 8, 19, 155 Основного Закону України.

17 жовтня 2017 року Президент України Порошенко П.О. (7 червня 2014 — 20 травня 2019 рр.) вніс до Верховної Ради України проект Закону про внесення змін до статті 80 Конституції України (щодо недоторканності народних депутатів України) та визначив як невідкладний. Вказаний проект Закону зареєстрований за № 7203 від 17 жовтня 2017 року (далі – Законопроект № 7203 від 17 жовтня 2017 року).

Комітет Верховної Ради України з питань правової політики та правосуддя за дорученням Голови Верховної Ради України від 17 жовтня 2017 року та рішення Погоджувальної ради депутатських фракцій і груп у Верховній Раді України від 17 жовтня 2017 року, розглянувши на своєму засіданні 18 жовтня 2017 року Законопроект № 7203 від 17 жовтня 2017 року, рекомендував Верховній Раді України включити його до порядку денного сьомої сесії Верховної Ради України восьмого скликання та направити до Конституційного Суду України для одержання висновку щодо його відповідності вимогам статей 157 і 158 Конституції України.

Постановою Верховної Ради України від 19 жовтня 2017 року № 2171-VIII «Про включення до порядку денного сьомої сесії Верховної Ради України восьмого скликання законопроекту про внесення змін до статті 80 Конституції України (щодо недоторканності народних депутатів України) і про його направлення до Конституційного Суду України» Законопроект № 7203 від 17 жовтня 2017 року було включено до порядку денного сесії та направлено до Конституційного Суду України для одержання висновку щодо відповідності його вимогам статей 157 і 158 Конституції України.

Конституційний Суд України, своїм Висновком від 19 червня 2018 року № 2-в/2018 визнав Законопроект № 7203 від 17 жовтня 2017 року таким, що відповідає вимогам статей 157 і 158 Конституції України, проте висловив ряд застережень, вказавши, що: «Конституційний Суд України вважає за доцільне звернути увагу на те, що, ухвалюючи рішення щодо скасування депутатської недоторканності, необхідно враховувати стан політичної та правової системи України - її здатність у разі повної відсутності інституту депутатської недоторканності забезпечити безперешкодне та ефективне здійснення народними депутатами України своїх повноважень, функціонування парламенту, а також реалізацію конституційного принципу поділу державної влади.

Конституційний Суд України неодноразово наголошував, що недоторканність народних депутатів України не є особистим привілеєм, індивідуальним правом народного депутата України, а має публічно-правовий характер; вона спрямована на убезпечення народного депутата України від незаконного втручання в його діяльність, на забезпечення безперешкодного та ефективного здійснення ним своїх функцій та належного (нормального) функціонування парламенту (висновок від 11 липня 2000 року № 2-в/2000, рішення від 27 жовтня 1999 року № 9-рп/99, від 26 червня 2003 року № 12-рп/2003).

Крім того, на наслідки повного скасування депутатської недоторканності звертала увагу і Європейська Комісія "За демократію через право" (Венеціанська Комісія), яка зазначала, що у політичній системі з вразливою демократією, такою, як в Україні, повне скасування недоторканності може бути небезпечним для функціонування та автономії парламенту (пункт 18 Висновку щодо проекту закону про внесення змін до Конституції України щодо недоторканності народних депутатів України та суддів, ухваленого Венеціанською Комісією на її 103-му пленарному засіданні 19-20 червня 2015 року)».

11 липня 2018 року Комітет Верховної Ради України з питань правової політики та правосуддя розглянув на своєму засіданні Законопроект № 7203 від 17 жовтня 2017 року та Висновок Конституційного Суду України від 19 червня 2018 року № 2-в/2018 та рекомендував Верховній Раді України вирішити питання про подальшу роботу над законопроектом з урахуванням висловлених застережень Конституційного Суду України.

Верховна Рада України прийняла Постанову «Про подальшу роботу над законопроектом про внесення змін до Конституції України (щодо недоторканності народних депутатів України)» від 20 вересня 2018 року № 2557-VIII, якою, зокрема, встановлено строк для подання пропозицій та поправок до законопроекту, опрацювання комітетами Верховної Ради України пропозицій та поправок до законопроекту та надання висновків Комітету Верховної Ради України з питань правової політики та правосуддя, опрацювання поданих пропозицій та поправок до законопроекту.

29 серпня 2019 року на офіційному веб-сайті Верховної Ради України було оприлюднено інформацію про відкликання Законопроекту № 7203 від 17 жовтня 2017 року. Інформація про відкликання Законопроекту № 7203 від 17 жовтня 2017 року також підтверджується Переліком законопроектів, які залишилися не розглянутими і відкликаними у зв'язку з припиненням повноважень Верховної Ради України VIII скликання, погодженим 29 серпня 2019 року Головою Верховної Ради України Парубієм А.В. (сторінка 166 Переліку).

29 серпня 2019 року відбулося перше засідання першої сесії новообраної Верховної Ради України дев'ятого скликання.

Того ж дня, під час перерви вказаного пленарного засідання, було проведено засідання Комітету Верховної Ради України з питань правової політики, на якому було розглянуто поданий Президентом як невідкладний Законопроект № 7203 від 17 жовтня 2017 року та рекомендовано Верховній Раді України визнати такою, що фактично втратила чинність, Постанову Верховної Ради України «Про подальшу роботу над законопроектом про внесення змін до Конституції України (щодо недоторканності народних депутатів України)» від 20 вересня 2018 року № 2557-VIII у зв'язку із впливом встановлених нею строків та попередньо схвалити поданий Президентом України як невідкладний проект Закону про внесення змін до статті 80 Конституції України (щодо недоторканності народних депутатів України) (№ 7203 від 17 жовтня 2017 року).

29 серпня 2019 року (об 23:53:59 год) Верховна Рада України прийняла Постанову Верховної Ради «Про визнання такою, що втратила чинність, Постанови Верховної Ради України від 20 вересня 2018 року № 2557-VIII» від 29 серпня 2019 року № 23-IX.

30 серпня 2019 року (об 00:31:04 год) Верховна Рада України прийняла Постанову Верховної Ради України «Про попереднє схвалення законопроекту про внесення змін до статті 80 Конституції України (щодо недоторканності народних депутатів України)» від 30 серпня 2019 року № 24-IX.

30 серпня 2019 року на офіційному веб-сайті Верховної Ради України в розділі «Законопроекти» було зареєстровано проект Закону про внесення змін до статті 80 Конституції України (щодо недоторканності народних депутатів України) за номером № 7203 від 30 серпня 2019 року (далі – **Законопроект № 7203 від 30 серпня 2019 року**). Сесія реєстрації: 1 сесія ІХ скликання; Суб'єкт права законодавчої ініціативи: Президент України; Ініціатор(и) законопроекту: Порошенко Петро Олексійович Президент України.

02 вересня 2019 року Комітет Верховної Ради України з питань правової політики розглянув на своєму засіданні **Законопроект № 7203 від 30 серпня 2019 року** та рекомендував Верховній Раді України прийняти його як закон.

Через 3 дні після закриття Першої сесії Верховної Ради України дев'ятого скликання, а саме, **03 вересня 2019 року** відбулося відкриття Другої сесії Верховної Ради України дев'ятого скликання, на першому пленарному засіданні якої, **Законопроект № 7203 від 30 серпня 2019 року** прийнято як Закон.

Відповідно до частини першої статті 152 Конституції України закони та інші акти за рішенням Конституційного Суду України визнаються неконституційними повністю чи в окремій частині, якщо вони не відповідають Конституції України або якщо була порушена встановлена Конституцією України процедура їх розгляду, ухвалення або набрання ними чинності.

Конституційний Суд України у Рішенні від 26 червня 2008 року № 13-рп/2008 у справі про повноваження Конституційного Суду України дійшов висновку, що Конституційний Суд України повинен здійснювати наступний конституційний контроль і щодо закону про внесення змін до Конституції України після набрання ним чинності, оскільки відсутність судового контролю за процедурою його розгляду та ухвалення, визначеною у розділі XIII Конституції України, може мати наслідком обмеження чи скасування прав і свобод людини і громадянина, ліквідацію незалежності чи порушення територіальної цілісності України або зміну конституційного ладу у спосіб, що не передбачений Основним Законом України (абзац третій підпункту 3.2 пункту 3 мотивувальної частини).

Відповідно до статті 75, пункту 1 частини першої статті 85 Основного Закону України Верховна Рада України є єдиним органом законодавчої влади в Україні, до повноважень якого належить, зокрема, внесення змін до Конституції України в межах і порядку, передбачених її розділом XIII «Внесення змін до Конституції України».

Конституційний Суд України у Рішенні від 15 березня 2016 року № 1-рп/2016, аналізуючи приписи розділу XIII Конституції України, визначив таку конституційну процедуру внесення змін до Основного Закону України:

«1) законопроект про внесення змін до Конституції України подається до Верховної Ради України лише одним із суб'єктів, визначених у статті 154 Основного Закону України;

2) законопроект, щодо якого Конституційний Суд України дав висновок про його відповідність вимогам статей 157 і 158 Конституції України, попередньо схвалюється більшістю від конституційного складу Верховної Ради України;

3) законопроект про внесення змін до Конституції України розглядається і приймається як закон не менш як двома третинами від конституційного складу Верховної Ради України на наступній черговій сесії парламенту;

4) якщо законопроект розглядався Верховною Радою України, але не був прийнятий як закон, то він повторно може бути поданий до парламенту не раніше ніж через рік з дня прийняття рішення щодо цього законопроекту».

За юридичною позицією Конституційного Суду України дотримання конституційно визначеної процедури прийняття законопроекту про внесення змін до Конституції України як закону є однією з гарантій її легітимності, забезпечує виваженість при внесенні змін до Конституції України та її стабільність.

«Відповідно до частини другої статті 19 Конституції України органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України. Тобто імператив зазначеного конституційного положення встановлює обов'язок органів державної влади та їх посадових осіб дотримуватись принципу законності при здійсненні своїх повноважень, що забезпечує здійснення державної влади за принципом її поділу» (Рішення Конституційного Суду України від 20 червня 2019 року № 6-р/2019).

Порядок роботи Верховної Ради України встановлюється Конституцією України та Регламентом Верховної Ради України (частина п'ята статті 83 Основного Закону України). Регламент Верховної Ради України повинен відповідати Конституції України; організація і порядок діяльності Верховної Ради України визначаються виключно законами України (частина друга статті 8, пункт 21 частини першої статті 92 Основного Закону України).

Таким чином, Конституція України нерозривно пов'язує дотримання конституційно визначеної процедури прийняття

законопроекту про внесення змін до Основного Закону України з необхідністю дотримання Верховною Радою України при прийнятті закону про внесення змін до Конституції України порядку її роботи, який встановлений Конституцією та Законом України «Про Регламент Верховної Ради України» від 10 лютого 2010 року № 1861-VI (далі – Регламент).

Про врегулювання процедурних питань внесення змін до Конституції України Регламентом (та необхідності їх дотримання) наголошував і Конституційний Суд України, зокрема, вказавши, що «Верховна Рада України може передбачити в Регламенті Верховної Ради України можливість прийняття законопроекту про внесення змін до Конституції України як закону на пізнішій черговій сесії Верховної Ради України із дотриманням положень, закріплених розділом XIII «Внесення змін до Конституції України» Основного Закону України» (Рішення від 15 березня 2016 року № 1-рп/2016).

Також, Закон України «Про внесення змін до Конституції України» від 8 грудня 2004 року № 2222-IV Конституційний Суд України, Рішенням від 30 вересня 2010 року № 20-рп/2010, визнав таким, що не відповідає Конституції України через порушення конституційної процедури його розгляду та ухвалення, а саме: у зв'язку з внесенням поправок до законопроекту до Конституції України, який не було повторно направлено до суду конституційної юрисдикції для надання висновку про відповідність статтям 157 і 158 Основного Закону України. Вказане Рішення, ґрунтується, зокрема, на правовій позиції Конституційного Суду України від 9 червня 1998 року № 8-рп/98, згідно якої «у разі внесення в процесі розгляду у Верховній Раді України поправок до законопроекту він приймається Верховною Радою України за умови наявності висновку Конституційного Суду України про те, що законопроект з внесеними до нього поправками відповідає вимогам статей 157 і 158 Конституції України». При цьому, є очевидним, що Конституція України не містить поняття «внесення поправок до законопроекту про внесення змін до Конституції», яке регулюється Регламентом.

Отже, Верховна Рада України при внесенні змін до Конституції України має дотримуватись приписів як Конституції України, так і Закону, який передбачає легітимний спосіб реалізації повноважень єдиного органу законодавчої влади по внесенню змін до Основного Закону України, з дотриманням визначеного правового порядку з зобов'язанням діяти лише на

підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України (частина друга статті 19 Конституції України).

Регламент чітко регулює всі стадії законодавчого процесу, забезпечуючи його законність, включаючи процедуру внесення законопроектів до Верховної Ради України, їх розгляду та ухвалення, в тому числі, й проекту закону про внесення змін до Конституції.

Відповідно до частини п'ятої статті 149 Регламенту Верховна Рада може розглянути питання і прийняти рішення про попереднє схвалення законопроекту відповідно до статті 155 Конституції України чи прийняття законопроекту відповідно до частини першої статті 156 Конституції України за умови, що такий законопроект за висновком Конституційного Суду України відповідає вимогам статей 157, 158 Конституції України і щодо його положень Конституційний Суд України не висловив застережень.

Проте, 29 серпня 2019 року в супереч приписів частини п'ятої статті 149 Регламенту та Висновку Конституційного Суду України від 19 червня 2018 року № 2-в/2018, яким висловлено застереження щодо Законопроекту № 7203 від 17 жовтня 2017 року Верховна Рада України: 1) скасувала Постанову «Про подальшу роботу над законопроектом про внесення змін до Конституції України (щодо недоторканності народних депутатів України)» від 20 вересня 2018 року № 2557-VIII, погодившись з рішенням Комітету Верховної Ради України з питань правової політики про те, що «висловлення застережень у висновку Конституційного Суду України не узгоджується з низкою положень Конституції України та Законом України «Про Конституційний Суд України»; 2) прийняла Постанову Верховної Ради України «Про попереднє схвалення законопроекту про внесення змін до статті 80 Конституції України (щодо недоторканності народних депутатів України)» від 30 серпня 2019 року № 24-ІХ.

За статтею 155 Конституції України законопроект про внесення змін до Конституції України, крім розділу I «Загальні засади», розділу III «Вибори. Референдум» і розділу XIII «Внесення змін до Конституції України», попередньо схвалений більшістю від конституційного складу Верховної Ради України, вважається прийнятим, якщо на наступній черговій сесії Верховної Ради України за нього проголосувало не менш як дві третини від конституційного складу Верховної Ради України.

Конституційний Суд України вважає, що використане у статті 155 Конституції України поняття "чергова сесія" необхідно розуміти як вид

сесії Верховної Ради України, яка проводиться відповідно до частини першої статті 83 Основного Закону України....» (Рішення Конституційного Суду України 15 березня 2016 року № 1-рп/2016).

Крім того у зазначеному Рішенні Конституційний Суд України виходить з того, розгляд законопроекту про внесення змін до Конституції з дотриманням певного часового проміжку має свою правову мету, а саме: «цільове тлумачення положень статті 155 Основного Закону України дає Конституційному Суду України підстави для висновку, що конституційна процедура розгляду парламентом питання щодо внесення змін до Конституції України послідовно у два етапи встановлена з метою розведення у часі попереднього схвалення законопроекту про внесення змін до Конституції України і його остаточного прийняття як закону, що унеможливає прийняття законопроекту про внесення змін до Конституції України як закону на одній черговій сесії Верховної Ради України, а також дає народним депутатам України час для додаткового аналізу змісту цього законопроекту, з'ясування можливих наслідків внесення змін до Основного Закону України тощо... Таким чином, у положенні статті 155 Конституції України стосовно прийняття законопроекту про внесення змін до Конституції України на наступній черговій сесії Верховної Ради України передбачено зважений підхід до розгляду та прийняття цього законопроекту як закону».

Таким чином, надаючи таке тлумачення орган конституційної юрисдикції враховував, в тому числі, норми статті 83 Конституції України, відповідно яких чергові сесії Верховної Ради України починаються першого вівторка лютого і першого вівторка вересня кожного року.

За таких обставин, є підстави для висновку, що черговими сесіями можуть бути лише ті, що розпочинаються першого вівторка лютого і першого вівторка вересня кожного року, тобто Перша сесія Верховної Ради України дев'ятого скликання, яка проводилась 29 серпня 2019 року, не може вважатися черговою.

Натомість прийняття Верховною Радою України Законопроекту № 7203 від 30 серпня 2019 року як Закону відбулося на Першому засіданні Другої сесії Верховної Ради України ІХ скликання, тобто через ТРИ дні після його попереднього схвалення на Першому засіданні Першої сесії новообраної Верховної Ради України дев'ятого скликання.

Відтак, Верховна Рада України, прийнявши Законопроект № 7203 від 30 серпня 2019 року як Закон на Першому засіданні Другої сесії Верховної Ради України дев'ятого скликання (першого вівторка вересня) порушила вимоги статті 155 Конституції України, з якої слідує, що попереднє

схвалення законопроекту про внесення змін до Конституції України має відбуватись на попередній черговій сесії.

Верховна Рада може прийняти законопроект, передбачений статтею 155 Конституції України, за умови, що законопроект за висновком Конституційного Суду України визнаний таким, що відповідає вимогам статей 157, 158 Конституції України, та Конституційний Суд України не висловив щодо нього застережень, і цей законопроект відповідно до статті 155 Конституції України був попередньо схвалений Верховною Радою цього ж скликання на попередній черговій сесії Верховної Ради (частина шоста статті 149 Регламенту).

Проте, Верховна Рада України, приймаючи Законопроект № 7203 від 30 серпня 2019 року як Закон не дотрималась приписів Регламенту, проігнорувала застереження Конституційного Суду України, викладені у Висновку від 19 червня 2018 року № 2-в/2018, оскільки правові позиції Конституційного Суду України мають однакову юридичну силу, не зважаючи на те у якій частині рішення їх було викладено.

Відповідно до статті 8 Конституції України визнається і діє принцип верховенства права. Верховенство права вимагає від держави його втілення у правотворчу та правозастосовну діяльність (Рішення Конституційного Суду України від 2 листопада 2004 року № 15-рп/2004).

Як зазначалося, 29 серпня 2019 року Законопроект № 7203 від 17 жовтня 2017 року було відкликано, про що зазначено на офіційному веб-сайті Верховної Ради України у картці законопроекту. 30 серпня 2019 року було зареєстровано Законопроект № 7203 від 30 серпня 2018 року. Тобто, в правовій природі існує ДВА законопроекти, один з яких відкликано, а другий (від 30 серпня 2019 року) попередньо схвалено та притято як Закон без дотримання конституційної процедури прийняття закону про внесення змін до Конституції України.

При цьому є очевидним, що саме Законопроект № 7203 від 17 жовтня 2017 року був предметом превентивного контролю Конституційного Суду України на відповідність його статтям 157 і 158 Конституції України, а Законопроект № 7203 від 30 серпня 2018 року був попередньо схвалений и прийнятий Верховною Радою України як Закон.

На порядку денному Верховної Ради України від 29-30 серпня 2019 року були розглянуті рекомендації комітету Верховної Ради України, а не сам проект постанови про скасування або визнання таким, що фактично втратила чинність Постанови Верховної Ради України від 20 вересня 2018 року №2557- VIII.

Постанова № 2557- VIII була прийнята відповідно з рекомендаціями Комітету Верховної Ради України щодо необхідності доопрацювання, виходячи з застережень Конституційного Суду України, які були викладені у висновку Конституційного Суду України від 19 червня 2018

року №2-в/2018. Зазначена Постанова вичерпала свою дію, оскільки жодних дій з боку профільного Комітету з питань правової політики по реалізації зазначеної постанови на предмет внесення змін, пропозицій чи доповнень до законопроекту з жовтня 2018 року не було вчинено.

У зв'язку з цим, в силу статті 147 Регламенту та частини першої 158 Конституції України законопроект №7203 - не міг бути внесений на розгляд Верховної Ради IX скликання, даний законопроект може бути поданий не раніше ніж через рік з моменту його розгляду Верховною Радою, що мають місце на 20 вересня 2018 року (Постанова №2557- VIII).

До того ж, як профільний комітет, так і Верховна Рада України залишили без уваги приписи статті 105 Регламенту, згідно яких законопроект внесений Президентом України вважається відкликаним, якщо до його прийняття в першій частині за основу, повноваження Президента України були припинені.

Є очевидним і достовірно визнаним юридичним фактом, що законопроект № 7203 був поданий під авторством П. Порошенко в жовтні 2017 року, але повноваження Президента України П. Порошенка були припинені 20 травня 2019 року. На цей час законопроект не був попередньо схвалений Верховною Радою України і вважався відкликаним. Комітет з питань правової політики та Верховна Рада України, прийнявши рішення про допустимість включення спірного законопроекту до порядку денного та його розгляду для попереднього схвалення в ніч з 29 на 30 вересня 2019 року, з прийняттям відповідного рішення Комітету та постанови Верховної Ради України, допустили перевищення своїх компетенційних повноважень з явними елементами зловживання владою та ігнорування прямих законодавчо визначених обмежень щодо недопустимості розгляду та прийняття подібного роду законопроектів.

Проте, незважаючи на порушення зазначених вище конституційних та законодавчо передбачених процедур, Комітет з питань правової політики безпідставно порекомендував до розгляду спірний законопроект, а Верховна Рада України включила його до порядку денного та прийняла зазначений законопроект як Закон.

Зважаючи на те, що при розгляді законопроекту № 7203 та прийнятті його як Закону, була порушена конституційна процедура його розгляду та ухвалення, зазначений Закон є таким, що не відповідає Конституції України. Таким чином, йдеться, про порушення Верховною Радою України при прийнятті Закону статті 8 та Розділу XIII «Внесення змін до Конституції України» Основного Закону України.

На безумовний пріоритет гарантованих Конституцією України прав людини, принципів верховенства права і справедливості в діяльності Верховної Ради України при прийнятті нею правових актів неодноразово вказував в своїх Рішеннях Конституційний Суд України. Це насамперед

обумовлено особливою правовою природою Конституції як акта установчої влади. Тому звичайний закон не може встановлювати винятків до положень і процедур, закріплених в Конституції України.

Так, в Рішенні Конституційного суду України від 26 квітня 2018 року № 4-р/2018 наголошується, що Верховна Рада України, здійснюючи законодавче регулювання суспільних відносин, зобов'язана забезпечити верховенство Конституції України, на підставі принципу верховенства права відповідно до якого "Конституція України має найвищу юридичну силу" (частина друга статті 8 Основного Закону України), а також принцип поділу влади, згідно з яким "органи законодавчої, виконавчої та судової влади здійснюють свої повноваження у встановлених цією Конституцією межах і відповідно до законів України" (частина друга статті 6 Конституції України).

В Рішенні від 02 листопада 2004 року № 15-рп/2004 Конституційний Суд України вказав, що Україна є правовою державою (стаття 1 Конституції України), відповідно до частини першої статті 8 Основного Закону в Україні визнається і діє принцип верховенства права. "Верховенство права – це панування права в суспільстві. Верховенство права вимагає від держави його втілення у правотворчу та правозастосовну діяльність, зокрема у закони, які за своїм змістом мають бути проникнуті передусім ідеями соціальної справедливості, свободи, рівності тощо".

Як зазначено в Звіті Європейської комісії «За демократію через право» (Венеціанська комісія) щодо верховенства права від 28 березня 2011 року № 512/2009, концепція верховенства права разом з концепцією демократії та прав людини утворює три стовпи Ради Європи та є схваленою у преамбулі Європейської Конвенції з прав людини. Цей принцип також закріплено у низці міжнародних документів щодо прав людини та в документах, які встановлюють стандарти.

У тому значенні, в якому його слід розуміти, «the rule of law» («верховенство права») є невід'ємною частиною будь-якого демократичного суспільства. В рамках цього поняття вимагається, щоб усі, хто наділений повноваженнями ухвалювати рішення, ставилися до кожного з виявом поваги, на основі рівності та розумності й відповідно до закону, і щоб кожен мав можливість оскаржити незаконність рішень у незалежному та безсторонньому суді, де кожен має бути забезпечений справедливими процедурами. Отже, предметом верховенства права є здійснення влади і стосунки між особою та державою (пункт 16 Звіту Європейської комісії «За демократію через право» (Венеціанська комісія) щодо верховенства права від 28 березня 2011 року № 512/2009).

Системний аналіз вищезазначених правових позицій свідчить, що складовим елементом принципу верховенства права є дотримання процедури ухвалення законів. Проте, ухваливши оспорюваний Закон всупереч вимогам частини другої статті 6, частини другої статті 19, пункту 1 частини першої статті 85, частини першої статті 89, частини першої статті 93 Конституції України, Верховна Рада України недотрималася конституційної процедури ухвалення законів, чим порушила принцип верховенства права закріплений статтею 8 Основного Закону України.

На необхідність дотримання конституційної процедури проходження всіх стадій розгляду та ухвалення закону неодноразово наголошувалося у рішеннях Конституційного Суду України. У Рішенні від 28 лютого 2018 року № 2-р/2018 Конституційний Суд України дійшов висновку, «що процедура розгляду та ухвалення парламентом законопроектів, розгляд пропозицій до законопроектів повинні ґрунтуватися на принципах, визначених Конституцією України. Недотримання цих принципів або нехтування ними порушує демократичні вимоги щодо конституційної процедури розгляду та ухвалення законопроектів, а також ставить під сумнів легітимність прийнятих законів.». За юридичною позицією Конституційного Суду України, викладеною у Рішенні від 26 квітня 2018 року № 4-р/2018, «системний, грубий характер порушення конституційної процедури розгляду й ухвалення нормативного акта, а також істотний вплив цього порушення на остаточний результат його ухвалення є підставою для визнання цього акта неконституційним».

Згідно зі статтею 159 Основного Закону України Верховна Рада України розглядає законопроект про внесення змін до Конституції України за наявності висновку Конституційного Суду України щодо відповідності законопроекту вимогам статей 157 і 158 Конституції України.

У випадку внесення змін до Конституції України без дотримання вимог, установлених нормами розділу XIII «Внесення змін до Конституції України» Конституції України, зміст відповідного законопроекту не може бути підданий превентивному конституційному контролю. Окреслений підхід ставить під загрозу передбачені, зокрема, статтею 157 Конституції України об'єкти такого контролю, а саме: права і свободи людини і громадянина, незалежність і територіальну цілісність України (Рішення Конституційного Суду України від 30 вересня 2010 року № 20-рп/2010).

Таким чином, Верховна Рада України після відкликання проекту закону № 7203 від 17 жовтня 2017 року, проігнорувавши Висновок

Конституційного Суду України від 19 червня 2018 року № 2-в/2018, та проголосувавши за новий проект закону № 7203 від 30 серпня 2019 року, не дотримавшись вимог щодо ухвалення закону про внесення змін до Конституції України на чергових сесіях парламенту, тим самим здійснила грубе порушення встановленої Основним Законом України процедури внесення змін до Конституції України.

Отже, оскільки при прийнятті Закону Верховна Рада України порушила встановлену Конституцією України процедуру розгляду та ухвалення законів є всі підстави для визнання його неконституційним у відповідності до частини першої статті 152 Основного Закону України.

Зважаючи, що йдеться про нелегітимну зміну положень Основного Закону України, що порушують стабільність Конституції України, просимо Суд визнати конституційне провадження у справі невідкладним та розглянути його в місячний строк у відповідності з пунктом 3 частини третьої статті 75 Закону України «Про Конституційний Суд України».

На підставі викладеного, керуючись статтями 147, 150, 152 Конституції України, статтями 51, 52, 75 Закону України «Про Конституційний Суд України»,

ПРОСИМО:

- 1. Відкрити конституційне провадження у справі за конституційним поданням щодо відповідності Конституції України (конституційності) Закону України «Про внесення змін до статті 80 Конституції України (щодо недоторканності народних депутатів України)» від 3 вересня 2019 року № 27-IX;**
- 2. Визнати провадження за цим конституційним поданням невідкладним і розглянути його у місячний строк, визначений пунктом 3 частини третьої статті 75 Закону України «Про Конституційний Суд України» від 13 липня 2017 року № 2136-VIII;**
- 3. Визнати Закон України «Про внесення змін до статті 80 Конституції України (щодо недоторканності народних депутатів України)» від 3 вересня 2019 року № 27-IX таким, що не відповідає Конституції України (є неконституційним);**

4. Залучити до участі в конституційному провадженні уповноважених представників суб'єкта права на конституційне подання за дорученням народних депутатів України:

Німченко Василь Іванович;

Пузанов Олександр Геннадійович;

Шуфрич Нестор Іванович.

Додатки:

1. Витяг із Конституції України від 28 червня 1996 року зі змінами;
2. Витяг із Закону України «Про Конституційний Суд України» від 13 липня 2017 року № 2136-VIII;
3. Закон України «Про внесення змін до статті 80 Конституції України (щодо недоторканності народних депутатів України)» від 3 вересня 2019 року № 27-IX;
4. Витяг з Закону України «Про Регламент Верховної Ради України» від 10 лютого 2010 року № 1861-VI зі змінами;
5. Постанова Верховної Ради України «Про подальшу роботу над законопроектом про внесення змін до Конституції України (щодо недоторканності народних депутатів України)» від 20 вересня 2018 року № 2557-VIII;
6. Постанова Верховної Ради «Про визнання такою, що втратила чинність, Постанови Верховної Ради України від 20 вересня 2018 року № 2557-VIII» від 29 серпня 2019 року № 23-IX;
7. Постанова Верховної Ради України «Про попереднє схвалення законопроекту про внесення змін до статті 80 Конституції України (щодо недоторканності народних депутатів України)» від 30 серпня 2019 року № 24-IX;
8. Стенограма засідання Комітету Верховної Ради України з питань правової політики від 29 серпня 2019 року;
9. Стенограма засідання Комітету Верховної Ради України з питань правової політики від 02 вересня 2019 року;
10. Висновок Комітету Верховної Ради України з питань правової політики та правосуддя від 11 липня 2018 року;
11. Стенограма засідання Комітету Верховної Ради України з питань правової політики та правосуддя від 11 липня 2018 року;
12. Висновок Комітету Верховної Ради України з питань правової політики від 29 серпня 2019 року;
13. Висновок Комітету Верховної Ради України з питань правової політики від 02 вересня 2019 року;
14. Стенограма пленарного засідання Верховної Ради України, 20 вересня 2018 року;

15. Стенограма пленарного засідання Верховної Ради України, 29 серпня 2019 року;
16. Стенограма пленарного засідання Верховної Ради України, 02 вересня 2019 року;
17. Висновок Конституційного Суду України від 19 червня 2018 року № 2-в/2018;
18. Рішення Конституційного Суду України від 26 червня 2008 року № 13-рп/2008;
19. Рішення Конституційного Суду України від 15 березня 2016 року № 1-рп/2016;
20. Рішення Конституційного Суду України від 20 червня 2019 року № 6-р/2019;
21. Рішення Конституційного Суду України від 30 вересня 2010 року № 20-рп/2010;
22. Рішення Конституційного Суду України від 9 червня 1998 року № 8-рп/98;
23. Рішення Конституційного Суду України від 26 квітня 2018 року № 4-р/2018;
24. Рішення Конституційного Суду України від 02 листопада 2004 року № 15-рп/2004;
25. Рішення Конституційного Суду України від 28 лютого 2018 року № 2-р/2018;
26. Перелік законопроектів, які залишилися не розглянутими і відкликаними у зв'язку з припиненням повноважень Верховної Ради України VIII скликання, погодженим 29 серпня 2019 року Головою Верховної Ради України Парубієм А.В.;
27. Скриншот з офіційного сайту Верховної Ради України;
28. Картка законопроекту № 7203 від 17 жовтня 2017 року;
29. Картка законопроекту № 7203 від 30 вересня 2019 року;
30. Диски з відеозаписами пленарних засідань Верховної Ради України від 29 серпня 2019 року та від 03 вересня 2019 року.

Додаток
до конституційного подання щодо відповідності Конституції України
(конституційності) Закону України «Про внесення змін до статті 80
Конституції України (щодо недоторканності народних депутатів
України)» від 3 вересня 2019 року

№ п/п	Прізвище, ім'я та по батькові	Номер посвідчення	Підпис
1	Абрамович Ігор Олександрович	138	
2	Бойко Юрій Анатолійович	125	
3	Борт Віталій Петрович	152	
4	Бурміч Анатолій Петрович	144	
5	Волошин Олег Анатолійович	154	
6	Гнатенко Валерій Сергійович	260	
7	Дунаєв Сергій Володимирович	133	
8	Загородній Юрій Іванович	143	
9	Іоффе Юлій Якович	136	
10	Ісаєнко Дмитро Валерійович	139	
11	Кальцев Володимир Федорович	148	
12	Качний Олександр Сталіноленович	160	

12 (дванадцять) підписів.

Додаток
до конституційного подання щодо відповідності Конституції України
(конституційності) Закону України «Про внесення змін до статті 80
Конституції України (щодо недоторканності народних депутатів
України)» від 3 вересня 2019 року

№ п/п	Прізвище, ім'я та по батькові	Номер посвідчення	Підпис
13	Кива Ілля Володимирович	158	
14	Кісільов Ігор Петрович	142	
15	Козак Тарас Романович	134	
16	Колтунович Олександр Сергійович	116	
17	Королевська Наталія Юріївна	128	
18	Кузьмін Ренат Равелійович		
19	Ларін Сергій Миколайович	132	
20	Лукашев Олександр Анатолійович	214	
21	Львовчкін Сергій Володимирович	129	
22	Львовчкіна Юлія Володимирівна		
23	Макаренко Михайло Васильович	153	
24	Мамка Григорій Миколайович	147	

10 (десять) підписів

Додаток
до конституційного подання щодо відповідності Конституції України
(конституційності) Закону України «Про внесення змін до статті 80
Конституції України (щодо недоторканності народних депутатів
України)» від 3 вересня 2019 року

№ п/п	Прізвище, ім'я та по батькові	Номер посвідчення	Підпис
25	Мамоян Суто Чолоєвич	154	
26	Медведчук Віктор Володимирович	127	
27	Мороз Володимир Вікторович	266	
28	Німченко Василь Іванович	130	
29	Павленко Юрій Олексійович	149	
30	Папієв Михайло Миколайович	137	
31	Плачкова Тетяна Михайлівна	155	
32	Пономарьов Олександр Сергійович	284	
33	Приходько Наталія Ігорівна	150	
34	Пузанов Олександр Геннадійович	156	
35	Рабінович Вадим Зіновійович	¹²⁶ 136	
36	Скорик Микола Леонідович	140	

12 (двамайдусьмь) підписів

Додаток
до конституційного подання щодо відповідності Конституції України
(конституційності) Закону України «Про внесення змін до статті 80
Конституції України (щодо недоторканності народних депутатів
України)» від 3 вересня 2019 року

№ п/п	Прізвище, ім'я та по батькові	Номер посвідчення	Підпис
37	Славицька Антоніна Керимівна	161	
38	Солод Юрій Васильович	258	
39	Столлар Вадим Михайлович	135	
40	Суркіс Григорій Михайлович	141	
41	Фельдман Олександр Борисович	375	
42	Христенко Федір Володимирович	257	
43	Чорний Віктор Іванович	151	
44	Шуфрич Нестор Іванович	131	
45	Борочко В.Г.	168 275	
46	Василюк Т.А.	231	
47	Мякиш В.М.	256	
48	Кувалда Р.Р.	155	

12 (дванадцять) підписів

